

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1971

BRNO 1972

Der Fund eines Platěnicer Grabes in Kroměříž (Bez. Kroměříž). Im Jahre 1963 fand man in Kroměříž, Kotojedská Strasse, beim Baue eines Familienhauses ein Brandgrab, das der Platěnicer Phase der Lausitzer Kultur angehört. Der Besitzer des Hauses Sv. Judas gab nachträglich einige Informationen über den Fund. Alle Bruchstücke der nun rekonstruierten Gefässe (Taf. 63:8, 9) hat man in der Ausfüllung einer eingetieften, ovalen Grube gefunden (ca. 150 × 200 cm), welche sich im Schotterliegenden abhob. Ausser Keramik blieben Bruchstücke stark korodierter Eisengegenstände und eine kleinere Menge von verbrannten Knochen erhalten.

Der Fund eines Platěnicer Grabes beweist gemeinsam mit älteren Einzelfunden, die Existenz eines umfangreichen Lausitzer Gräberfeldes (evidiert sind jedoch auch Siedlungsfunde) am südöstlichen Rand der Stadt Kroměříž.

K D A T O V Á N Í N Ě K T E R Ý C H P R A V Ě K Ý C H O P E V N Ě N Í N A K R O M Ě Ř Í Ž S K U

(o k r. K r o m ě ř í ž)

J O S E F B L Á H A. Okresní muzeum, Kroměříž

(Tab. 64–66)

V rámci systematických sběrových akcí, které provádí Okresní muzeum v Kroměříži, došlo i k povrchovému průzkumu několika v literatuře podotknutých, ale přesněji nezařazených opevnění na Kroměřížsku.

Hradisko ležící na okraji náhorní plošiny v lese Hvězda u Jarohněvic (název lesní trati „U kaštanů“) bylo objeveno v osmdesátých letech 19. století. Od té doby je kladeno dosti neurčitě do zřejmé souvislosti s poblíž vyplavenými tuhými střepy, zdobenými vlnicí.¹ Zařazení hradiska do slovanského období podporovala později sugestivně bezprostřední blízkost známého slovanského mohylníku. Charakteristiku hradiska přebírá od F. Příkryla I. L. Červinka, avšak později pochybuje o samotné jeho existenci, podobně jako u některých dalších hradišť na Kroměřížsku.²

Roku 1948 podává místní vlastivědný badatel B. Skácel popis hradiska a požizuje jeho pláněk (tab. 64:6). Hradisko leží asi 90 m nad údolím Kotojedky, jeho val je na jižní straně 1,5 m vysoký, 10 m široký a 70 m dlouhý. Před valem jsou stopy příkopu. Na východní a severní straně jsou z valu jenom zbytky (tab. 65:1), na straně západní snad vůbec nebyl – nachází se zde totiž prudký svah.³ Sběrem v roce 1970 a 1971 byly získány drobnější zlomky nádob, dovolující zařazení funkce hradiska do období slezské, resp. platěnické fáze lužické kultury (tab. 64:1–5).

Na západní straně kopce, pod hradiskem, bylo možno sledovat stopy přilehlého lužického sídliště. Znamější nálezy této kultury jsou z „Obecního pískoviště“ a B. Skácel uvádí ještě lužické nálezy z trati „Nad chobotem“, „Podháji“ a „Na padělkách nad rybníkem“.⁴

Povrchový sběr a průzkum byly dále podniknuty na opevnění „Hradisko“ v katastru obce Roštína. Rozlehlé hradiště s dobře zachovalými valy (tab. 65:2) je ještě uvnitř členěno příčným valem na dvě části. Vyšší část hradiska je tak oddělena od západního, níže položeného „předhradí“ Těnič ve všech částech hradiska byla zjištěna pod humusem kulturní vrstva a byly získány zlomky keramiky, které bylo možno zařadit do lužické kultury, zřejmě s časovým těžištěm v její slezské, případně platěnické fázi.

Důkladnější průzkum zatím ještě postrádá hradisko na vrchu „Brdo“ (587 m n. m.), které objevil F. Příkryl.⁵

Opevnění v trati „Na hradě“ v katastru Kostelce u Holešova popsal poprvé E. Peck⁶ a I. L. Červinka zde nenalezl žádné stopy osídlení.⁷ Rovněž průzkumem v roce 1971 nebyly zjištěny stopy kulturních vrstev, nalezeno bylo pouze několik ojedinělých drobných zlomků keramiky, které je možno rámcově zařadit do období lužické kultury (tab. 66:1–2).

P o z n á m k y :

¹ O tom např. F. Příkryl, ČVMSO VII 1890, 14–15.

² I. L. Červinka, Pravěká hradiska na Moravě, Kroměříž 1896, 16. Kroměřížsko v pravěku, Kroměříž 1942, 108–109; rukopis D-48 v kroměřížském muzeu.

³ B. Skácel, Kapitoly z minulosti Jarohněvic, 34; rukopis D-204 v kroměřížském muzeu.

⁴ Ibidem, 33.

⁵ F. Příkryl, Sv. Kliment u Osvětiman, 1890, 13.

⁶ E. Peck, ČVMSO VIII 1891, 160–161.

⁷ I. L. Červinka, Pravěká hradiska, 42.

Zur Datierung einiger vorgeschichtlicher Befestigungen in der Umgebung von Kroměříž. Im Raum um Kroměříž befinden sich einige vorgeschichtliche Befestigungen, welche vorläufig eine

náhle, zeitliche Bestimmung entbehren. Die auf einigen von diesen unternommenen Oberflächenuntersuchungen gewährten Ergebnisse, die eine zeitliche Rahmenorientierung erlauben.

Es ist dies z. B. der Burgwall „U kaštanů“, welcher im Wald in der Nähe der Gemeinde Jarohněvice liegt, welcher Ende des 19. Jhs. entdeckt und von dieser Zeit ziemlich unbestimmt eingereiht wird, am häufigsten aufgrund von Kombinationen mit den umliegenden slawischen Funden. Die Untersuchung im Jahre 1970 und 1971 belegt aufgrund der gewonnenen Keramik, dass der Burgwall der Schlesischen, eventuell der Platěnicer Phase der Lausitzer Kultur angehört. Ferner hat man in der Umgebung eine dichte Besiedlung dieser Kultur festgestellt.

Eine Oberflächenuntersuchung wurde weiter auf der Befestigung „Hradisko“ im Kataster der Gemeinde Roštín, unternommen. Der umfangreiche Burgwall mit gut erhaltenen Wällen, ist im Inneren durch einen Querwall in zwei Teile gegliedert. Fast in allen seinen Teilen hat man eine mächtige Kulturschicht festgestellt und die gewonnene Keramik erlaubt eine Einreihung in die Lausitzer Kultur, offensichtlich wiederum mit dem zeitlichen Schwerpunkt in ihrer Schlesischen, eventuell Platěnicer Phase.

Die Untersuchung der Befestigung „Na hradě“ im Kataster Kostelec bei Holešov beglaubigte die älteren Erkenntnisse, dass es sich um einen Zufluchtsort handelt (es konnte keine Kulturschicht festgestellt werden). Nur einige vereinzelte, kleine Keramikbruchstücke kann man rahmenhaft in die Lausitzer Kultur einreihen.

POKRAČOVÁNÍ VÝZKUMU NA HALŠTATSKOLATĚNSKÉM SÍDLIŠTI U POLEŠOVIC

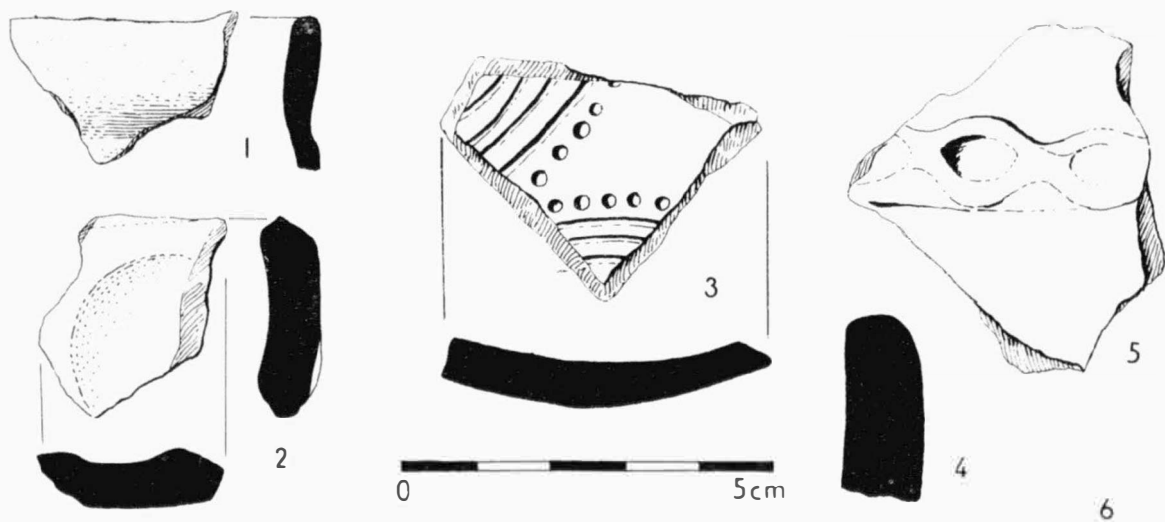
(okr. Uherské Hradiště)

ROBERT SNÁŠIL, Slovákcké muzeum, Uherské Hradiště

Výzkum halštatskolatěnského sídliště,¹ podobně jako výzkum sídliště slovanského,² se omezil v roce 1971 na dokončení preparace objektů a výzkum části bezodtoké deprese v severním rohu plochy F.

Především byla dokončena preparace obou staveb. Objekt P70/II/197, orientovaný delší osou z—v, má nepravidelný obdélníkový půdorys o rozměrech 350 × 190 cm, jeho stěny jsou kolmé, dno rovné, zahluobené na východní straně 15 cm od úrovně písčitého podloží, na západní straně 25 cm. Uvnitř objektu byla poblíž severní hrany odkryta kúlová jamka, zahluobená do dna objektu. Má kruhový půdorys o průměru 20 cm, hluboká je ode dna objektu 18 cm. Stěny jsou kolmé a dno rovné. Zásyp byl hlinitý tmavohnědý, směrem ke dnu světle šedý a promíchaný pískem. Stopy po otopném zařízení zjištěny nebyly. Na dně objektu a ve světlejší vrstvě byly nalezeny na středu stavby a při severozápadní hraně zlomky keramiky — hrcovité nádoby, misky, větší část naběračky. Většinu tvarů je možné rekonstruovat. Objekt P70/II/205, orientovaný delší osou sz—jv, má obdélníkový půdorys se zaoblenými rohy o rozměrech 350 × 206 cm. Stěny jsou téměř kolmé, dno, pokryté z větší části hmotou připomínající litou maltu, je mírně zvlňené. Hloubka od úrovně písčitého podloží je 15 až 33 cm. Při severozápadní hraně byla na dně objektu odkryta kúlová jamka s kolmými stěnami a mísovitým dnem. Její průměr je 19 cm, hloubka ode dna objektu činí 30 cm. Vyplněna byla tmavohnědou až černou hlínou. Výplň zahluobené části stavby tvořil šedý popel, popelem promíchaná hlína, kousky i větší kusy červené nebo růžové, dobře propracované mazanice, někdy s otisky prutů. Výplň svědčí o tom, že stěny stavby byly proutěné, ohozené hlínou. Původní názor, že mazanice pochází z destrukce pece, je nyní třeba odmítnout. Ani v této stavbě nebyly zjištěny přesvědčivé stopy po otopném zařízení. Objekt zanikl požárem. Zásyp obsahoval střepy, kosti, uhlíky a opět bylo nalezeno značné množství zlomků jantaru, především na dně objektu. Severně od objektu, blízko jeho severního rohu, byly v řadě za sebou odkryty dvě kúlové jamky. Obě mají mírně oválný půdorys, vypuklé stěny a rovné dno, jejichž úroveň je v úrovni dna objektu. Bližší (č. 1) má průměr 35 × 28 cm, její zbytek je hluboký 40 cm. Vzdálenější (č. 2) má průměr 30 × 32 cm a její zbytek je hluboký 51 cm. V obou byly zlomky keramiky, jedná se tedy patrně o jamky hloubené. Souvisejí asi se vchodem do stavby. Oba objekty nasvědčují, že šlo nejspíše o stavby dílenské.

V severním rohu plochy F, vyplněném tmavohnědou až černou hlínou bezodtoké deprese, byla po skrytí dalších 30 cm hlinité vrstvy zachycena v superpozici pod slovanskými objekty větší část další, čtvrté stavby (obj. P71/237). Její zbytek zasahuje pod severovýchodní profil plochy F. Objekt, orientovaný delší osou v—z, má obdélníkový půdorys se zaoblenými rohy, delší osa necelého objektu je 295 cm, šířka 260—264 cm. Stěny jsou poněkud šikmé a rovné dno je v hloubce 100 cm od dnešní úrovně. Při jihozápadním rohu byl odkryt zbytek hlíněné pece podkovovitého tvaru, kolem níž byla na dně objektu černá vrstva popele, promíchaná velikými uhlíky. Zásyp objektu byl šedý, popelovitý. Severně od tohoto objektu byla odkryta jáma (obj. P71/232) téměř kruhového

Tab. 64

Jarohněvice (okr. Kroměříž). Hradisko „U kaštanů“. 1–5 keramika ze sběrů; 6 plán hradiska (podle B. Skácela). — Burgwall „U kaštanů“. 1–5 Keramik von Lesefunden; 6 Plan des Burgwalles (nach B. Skácel)

Tab. 65

1 Jarohněvice (okr. Kroměříž). Zbytky valu na východní straně hradiska; 2 Roštín (okr. Kroměříž). Opevnění na jižní straně pravěkého hradiska. — 1 Jarohněvice (Bez. Kroměříž). Wallreste auf der östlichen Burgwallseite; 2 Roštín (Bez. Kroměříž). Befestigung auf der Südseite des prähistorischen Burgwalles.

Tab. 66

Kostelec u Holešova (okr. Kroměříž). 1 pohled na hradisko od jihu; 2 val na severní straně hradiska — 1 Ansicht vom Süden auf den Burgwall; 2 Wall auf der Nordseite des Burgwalles.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1971

Vydává: Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19

Odpovědný redaktor: Akademik Josef Poulík

Redaktoři: Dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Říhovský

Překlady: Dr. R. Tichý, E. Tichá

Kresby: Doc. dr. B. Klíma, M. Bálek, S. Janák, A. Životská

Na titulní obálce: Nádobka z eneolitického sídliště v Brně-Lískovci

Tiskem: Grafia, n. p., Brno, provozovna 04, Gottwaldova 21

Vydáno jako rukopis — 450 kusů — neprodejné